

Tygodnik Gospodarczy

WYDAWNICTWO
IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W POZNANIU

Organ publikacyjny Wojewódzkiego Wydziału Apropozycji i Handlu, Wojewódzkiego Wydziału Przemysłowego, Izby Przemysłowo-Handlowej i Izby Rzemieślniczej w Poznaniu

Rok II

2 listopada 1946

Nr 44

Finansowanie przez banki życia gospodarczego w sektorze prywatnym, w szczególności problemy kredytu bankowego dla kupiectwa hurtowego i detalicznego

(Z referatu p. Dyr. I. Kędzierskiego wygłoszonego na posiedzeniu sekcji handlowej radców Izby Przemysł. - Handl. w Poznaniu w dniu 24. 10. 46).

Zagadnienie finansowania prywatnych placówek gospodarczych przez banki musi być w obecnej fazie zmian ustrojowych i przeobrażeń form życia gospodarczego traktowane nie inaczej, jak pod kątem widzenia ogólnopaństwowego planu gospodarczego. W aktualnym więc stadium realizacji gospodarki planowej, banki nie mogą prowadzić samodzielnej polityki kredytowej; ich akcja kredytowa mieścić się musi w granicach zakreślonych im przez czynnik dla banków w tym względzie miarodajny, tj. przez Ministerstwo Skarbu, które działa w ścisłym porozumieniu z Narodowym Bankiem Polskim.

Z chwilą wyzwolenia kraju naszego spod okupacji i wprowadzenia obecnej waluty polskiej, banki nasze nie posiadały zupełnie środków płynnych. Upiynienie posiadane przez banki majątku stałego (pap. wartościowe, nieruchomości itp.) było niemożliwe, wiarytelności tak przedwojenne jak i z czasu okupacji bądź stracone, bądź zamrożone. Jedynym źródłem kredytu potrzebnego dla uruchomienia prywatnych placówek gospodarczych był Narodowy Bank Polski, który otworzył bankom kredyt w postaci redyskonta weksli narazie finansowych tj. weksli z podpisem kredytobiorcy, żyrowanych przez bank.

Okoliczność, że z biegiem czasu wpływać zaczęła do kas bankowych gotówka ze strony klienteli, nie zmieniła w większej mierze sytuacji, gdyż wymienione wpływy nie mają charakteru wkładów w właściwym tego słowa znaczeniu. Chodzi tu bowiem raczej o pieniądze stanowiące rezerwę gotówkową przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, która wpłacana jest na rachunki bieżące do każdorazowej dyspozycji. Stan tych kapitałów ulega z natury rzeczy wielkim wahaniom i dla

tego w małej tylko części zużyte one być mogą w akcji kredytowej i to jedynie na kredyty z bardzo krótkim — najwyżej kilkunasto — dniowym terminem płatności. Nadal zatem głównym źródłem, z którego banki zmuszone są czerpać na zaspokojenie potrzeb kredytowych życia gospodarczego pozostają środki Narodowego Banku Polskiego. Środki zaś tego banku pochodzą głównie z emisji.

Wiadomo, że obecna waluta polska, jest walutą manipulowaną wzgl. kierowaną i to kierowaną drogą ustalenia odpowiedniego stosunku pomiędzy obiegiem pieniądza i produkcją dóbr i od tego stosunku zależna jest w danej chwili jej wartość. Skoro obieg pieniądza drogą emisji zwiększa się prędzej, niż obrót towarowy musi pojawić się zwyżka cen. Dla ścisłego jednakże wykonania planu gospodarczego nieodzownym jest utrzymanie stałości poziomu cen. W konsekwencji zatem nie wolno dopuścić do poważniejszego zachwiania równowagi pomiędzy strumieniem dóbr a strumieniem pieniądza.

W stosowaniu tej polityki rola banków, w szczególności rola Narodowego Banku Polskiego jako banku biletowego jest bardzo poważna. Dla osiągnięcia pełnych rezultatów, z polityką Narodowego Banku Polskiego skoordynowana być musi działalność kredytowa całego aparatu bankowego, bezpośrednio rozprawdzającego do życia gospodarczego czy to fundusze własne, czy też pochodzące z innych źródeł.

Strumień pieniądza ma swoje źródła w emisji, tak na cele budżetowe jak i na cele kredytowe. Rola banków rozprawdzających kredyty jest bardzo doniosła, gdy chodzi o wpływ na kształtowanie się emisji na cele kredytowe.

Ponieważ nie mamy rynku kapitałowego a rynek pieniężny jest dopiero w zaczątkach, opie-

W tym numerze:

Finansowanie przez banki życia gospodarczego w sektorze prywatnym. — Częściowe zaniechanie wymiaru nadzw. podatku od wzbogacenia wojennego. — Podwyższenie podatku dochodowego dla przedsiębiorstw państwowych. — Poradnik księgowego. — Przedsiębiorstwa i zajęcia należące do rzemiosła. — Handel zagraniczny.

W najbliższych numerach:

Nowela do podatku od uposażeń — Urzędy Zatrudnienia. — Poradnik księgowego. — Przedsiębiorstwa i zajęcia należące do rzemiosła. — Organizacja przedsiębiorstw. — Zagadnienie bezpieczeństwa pracy. — Komunikaty.

Stale działy:

Skarbowość — Księgowość — Pieniądz i kredyt — Sprawy socjalne — Komunikacja — Ustawodawstwo handlowe — Administracja przemysłowa — Przemysł — Rzemiosło — Handel.

rać się muszą kredyty w głównej mierze na kredycie pochodzącym z emisji. W okresie gdy emisja pieniądza na cele budżetowe jest poważna, to emisja na cele kredytowe winna być ściśle kontrolowana i reglamentowana. Wobec tego kredyty muszą być udzielane jak najbardziej celowo i to nietylko kredyty redyskontowane w Narodowym Banku Polskim, ale w ogóle jakiegokolwiek kredyty udzielane przez którykolwiek bank.

Wychodząc z codopiero omówionych założeń, miarodajne czynniki ustaliły wytyczne i warunki dla kredytowania placówek gospodarczych. Wobec ograniczonych możliwości finansowania życia gospodarczego, z tym, co jest do dyspozycji, obchodzić należy się bardzo oględnie. Kredyty muszą być zatem odpowiednio rozdzielane i udzielane tylko na najniezbędniejsze cele. Musi być ustalona hierarchia co do zaspakajania potrzeb gospodarczych. W obecnej fazie uznaje się kredytowanie następujących dziedzin życia gospodarczego:

- a) produkcji rolnej
- b) produkcji górniczej
- c) produkcji przemysłowej
- d) produkcji rzemieślniczej
- e) produkcji artykułów spożywczych
- f) transportu
- g) handlu hurtowego.

Kredytowanie w obecnej chwili jakiegokolwiek placówek produkcji wzgl. handlu hurtowego artykułów luksusowych, choćby popyt na nie był jak największy wykluczone jest z programu finansowania. W akcji kredytowej banków nie ma też zupełnie miejsca na kredyty konsumcyjne.

W handlu prywatnym dopuszczalne jest obecnie kredytowanie hurtowni, ale jedynie hurt dla celów zakupu artykułów przeznaczonych dla rozdziału kontyngentowego brany jest pod uwagę.

Co się dotyczy kredytowania hurtowni innych artykułów — a więc znajdujących się poza akcją rozdziału kontyngentowego — to w tej dziedzinie kompetentne instytucje kredytowe winny ograniczać się do udzielania kredytów pod kątem widzenia ułatwienia przemysłowi oraz rolnictwu zbytu do hurtowni wytworzonych towarów i artykułów rolnych, następnie zaopatrywanie przemysłu i rolnictwa przez hurtownie w surowce i artykuły pomocnicze, środki opału i pędne. Dopuszczalne jest również kredytowanie hurtowni artykułów budowlanych. Pod hurtownią należy rozumieć placówkę, która nietylko hurtowo zakupuje ale również wyłącznie hurtowo sprzedaje.

Ustalono również zasadę, że w obecnej fazie polityki kredytowej wykluczone są jakiegokolwiek kredyty bankowe dla handlu detalicznego, obojętnie jakimi artykułami handel ten obraca, w jakiej formie prawnej placówki te są zorganizowane, obojętne, jaka instytucja kredytowa wchodziłaby tu pod uwagę. Handlowi detalicznemu — jeżeli nie posiada dostatecznych środków obrotowych własnych, pozostaje jedyną drogą kredytów towarowych w hurtowniach. Tak więc handel detaliczny w ogóle nie wchodzi w rachubę jako kredytobiorca w instytucjach kredytowych. Przy tej zasadzie ustanowiony jest jeden tylko wyjątek i to aż do odwołania a mianowicie dopuszczalne jest kredytowanie handlu detalicznego na odzyskanych terenach zachodnich i północnych, gdzie handel detaliczny może być kredytowany przez Bank Związku Spółek Zarobkowych, Spółdzielnie kredytowe i Miejskie Kasy Oszczędności.

Te wytyczne i zasady znajdują odbicie w promesach i warunkach instytucji kredytowych, obsługujących klientów z sektora prywatnego.

1. Banki mogą finansować:

- a) przedsiębiorstwa przemysłowe prywatne oraz warsztaty rzemieślnicze, tak prowadzone przez właścicieli, jak i pozostające pod zarządem państwowym, jeśli przewiduje się ich reprivatyzację na cele produkcyjne, z wyłączeniem finansowania inwestycji i wszelkich spekulacji.
- b) przedsiębiorstwa handlu hurtowego, pracujące w systemie rozdzielczym artykułów po cenach reglamentowanych, o ile solidność kierownictwa gwarantuje, że udzielone kredyty nie zostaną zużyte na cele spekulacyjne.

Kupiectwo winno w zasadzie korzystać z kredytów wekslowych u dostawców. Bezpośrednie kredyty bankowe dopuszczalne są tylko wyjątkowo, gdy wspomniany rodzaj kredytu nie jest przez dostawcę stosowany, a przedsiębiorstwo handlowe zasługuje na finansowe poparcie.

Tu wyjaśnić należy że „za przedsiębiorstwa handlowe, pracujące w systemie rozdzielczym artykułów po cenach reglamentowanych” uważać należy przedsiębiorstwa, które cechują następujące kryteria:

muszą być włączone do systemu rozdzielczego a więc systemu, który wciela w życie Państwo lub instytucje do tego upoważnione, muszą istnieć ceny reglamentowane, czyli oznaczone przez władze kompetentne.

- c) Spółdzielnie nieposiadające charakteru społeczno-gospodarczego a raczej zbliżone zakresem działania do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, o ile te spółdzielnie zostały skierowane przez centrale finansowe spółdzielcze do innych instytucji kredytowych.
2. Ubiegające się o kredyt przedsiębiorstwa winny wykazać się dotychczasowymi rezultatami pracy, względnie możliwością szybkiego podjęcia działalności gospodarczej.
3. Obowiązuje zasada, że klient może korzystać z nowego kredytu i mieć rachunek bieżący (poza rachunkiem żyrowym w Narodowym Bankiem Polskim i rachunkiem w P. K. O.) tylko w jednej instytucji kredytowej. W związku z tym należy zażądać od klientów podpisania odpowiedniej deklaracji.
4. W ramach przyznanego kredytu będą przyjmowane weksle płatne w okresie do 3 miesięcy, conajmniej z dwoma podpisami (kredytobiorca i Bank). Weksle winny być wykładnikiem dokonanego obrotu gospodarczego względnie wynikać z pożyczek, przeznaczonych na sfinansowanie produkcji, a odnośnie firm handlowych — na zakup towarów, przy czym terminy płatności i kwoty odpowiadać winny możliwościom płatniczym klientów.

Koniecznym jest zawsze należyte szczegółowe wyjaśnienie aktualnych możliwości produkcyjnych, stanu zamówień, sytuacji majątkowej i prawnej klienta oraz sposobu prawego podpisania zobowiązań.

5. Wnioski ubiegających się o kredyt klientów winny być uprzednio zaopiniowane i poparte przez właściwy samorząd gospodarczy lub czynniki urzędowe (Zjednoczenie Przemysłowe, Izba Przemysłowo-Handlowa, Izba Rzemieślnicza). Opinia wyżej wymienionych czynników nie może jednak przesądzać sprawy udzielenia przez Bank danemu przedsiębiorstwu kredytu.
6. Udzielone kredyty winny być zasadniczo zabezpieczone. Jako zabezpieczenie wchodzi w rachubę: cesje należności za dostarczone towary, cesje czynszów dzierżawnych, kaucje hipoteczne, zastaw na surowcach, półfabrykatkach i towarach, zastaw na maszynach, weksle gwarancyjne osób i firm majątkowo odpowiedzialnych itp.

Udzielając zabezpieczenie kredytobiorca winien złożyć deklarację, wyrażającą zgodę na przeniesienie w każdej chwili tego zabezpieczenia na Narodowy Bank Polski.

7. O każdym przyznanym kredycie, względnie zaszłych zmianach, należy zawiadomić odpowiedni Oddział Narodowego Banku Polskiego, podając wyczerpujące dane o sytuacji gospodarczej, majątkowej i prawnej klienta (plan produkcji, aktualny bilans względnie zestawienie majątkowe, wyciąg z rejestru handlowego, wzory podpisów osób, posiadających prawo podpisywania i żyrowania weksli klienta itp.).
8. Przy udzielaniu kredytów koniecznym jest zastrzeżenie prawa każdorazowej kontroli przedsiębiorstwa, a zwłaszcza użytkowania otrzymanych środków ze strony Banku jak i Narodowego Banku Polskiego. O wątpliwościach, nasuwających się w wyniku przeprowadzonej przez Bank kontroli, należy zawiadomić odnośny Oddział Narodowego Banku Polskiego.
9. Do dnia 5-go każdego miesiąca, należy przysyłać do odnośnych Oddziałów Narodowego Banku Polskiego sprawozdanie z przeprowadzonej akcji kredytowej, podając według poszczególnych gałęzi wytwórczości ilość i sumę udzielonych kredytów i ogólne gospodarcze wyniki przeprowadzonej akcji kredytowej.
10. Zabiegające o kredyt firmy obowiązane są przedstawić Bankowi dowody, że regulują bieżące podatki. Klienci, wykazujący w tym kierunku złą wolę, z kredytu korzystać nie mogą.

Dla uzupełnienia powyższych danych należy wyjaśnić, że kompetencje kredytowe poszczególnych instytucji zo-

stały zarządzeniem Ministerstwa Skarbu rozgraniczone a więc:

Bank Gospodarstwa Krajowego 1. kredytuje przedsiębiorstwa państwowe, z wyjątkiem państwowego przemysłu rolniczego, 2. odbudowę, przebudowę i rozbudowę miast.

Przedsiębiorstwa prywatne znajdujące się pod zarządem państwowym będą kredytowane przez B. G. K. o ile przewiduje się stałe utrzymywanie ich pod Tymczasowym Zarządem Państwowym.

Państwowy Bank Rolny poza zadaniami, jakie ma do spełnienia z tytułu reformy rolnej, kredytuje: 1. odbudowę, przebudowę i rozbudowę wsi, 2. państwowy i komunalny przemysł rolny, 3. większe gospodarstwa rolne, ogrodnicze i hodowlane, 4. specjalne środki i stacje doświadczalne, roślinne, nasienne i hodowlane. Ponadto Państwowy Bank Rolny przeprowadza na zlecenie Min. Skarbu w porozumieniu z Min. Rolnictwa specjalne akcje kredytowe, dotyczące rolnictwa a nie objęte powyższym wyszczególnieniem.

Bank Komunalny, aż do czasu jego zorganizowania, **Polski Bank Komunalny** oraz **Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu**, każdy na terenach wyznaczonych im przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Administracji Publicznej kredytuja związki samorządowe — ich przedsiębiorstwa i zakłady oraz Komunalne Kasy Oszczędności. Bank Komunalny administruje Funduszem Zapomogowo - Pożyczkowym i na żądanie władz przeprowadza specjalne akcje kredytowe zlecone.

Bank Gospodarstwa Spółdzielczego jest centralą finansową spółdzielczości miejskiej i wiejskiej i kredytuje spółdzielnie kredytowe, wytwórcze, przetwórcze, spożywcze, komunikacyjno - handlowe, pracy, wydawnicze i inne miejskie, z wyjątkiem spółdzielni mieszkaniowych w zakresie kredytów na odbudowę, przebudowę i rozbudowę miast, rozprawdzonych przez B. G. K. Ponadto Bank Gospodarstwa Spółdzielczego przyjmuje udział w finansowaniu obrotów gospodarczych między miastem i wsią od strony miasta i rozprawdza w tym zakresie kredyty zlecone.

Bank Handlowy w Warszawie kredytuje większy i średni przemysł prywatny przedsiębiorstwa handlu hurtowego, większe miejskie spółdzielnie (z wyjątkiem rzemieślniczych) o ile nie są objęte kompetencją Banku Gospodarstwa Spółdzielczego co winno być w każdym wypadku przez Bank ten na piśmie stwierdzone.

Bank Handlowy kredytuje również przedsiębiorstwa prywatne, jak wyżej znajdujące się pod zarządem państwowym, o ile kompetentne władze stwierdzą, że jest to zarząd przejściowy.

Bank Związku Spółek Zarobkowych — kredytuje drobny i średni przemysł prywatny, rzemiosło, mniejsze przedsiębiorstwa handlu hurtowego, ponadto spółdzielnie rzemieślnicze oraz mniejsze miejskie innych typów, o ile nie są one objęte kompetencją Banku Gospodarstwa Spółdzielczego, co winno być w każdym wypadku przez Bank ten na piśmie stwierdzone. W przypadkach wszczywania przez Państwo ogólnych akcji kredytowych na rzecz rzemiosła, akcje takie powierzone będą centralnie Bankowi Związku Spółek Zarobkowych, który do rozprawdzenia tych kredytów posiłkować się będzie, poza swymi Oddziałami Komunalnymi Kasami Oszczędności i Spółdzielniami Kredytowymi.

Jak widzimy z przedstawionego stanu rzeczy, czynniki miarodajne kładą nacisk na to, aby kredytować w pierwszym rzędzie produkcję, na dalszy zaś plan odsuwają kredytowanie handlu, gdyż dzisiejsza polityka walutowa zmierzająca do tego, by strumień wypuszczonej w obieg gotówki równoważył się ze strumieniem wyprodukowanych dóbr. Możliwości więc finansowania handlu są ograniczone, skoro z kredytów bankowych może korzystać tylko hurt i to też tylko w pewnej mierze. Takie ustosunkowanie się wspomnianych czynników do problemu kredytowania przez banki handlu detalicznego uzasadnione jest m. i. obawą, aby przy udzielaniu kredytu finansowego producentowi, hurtownikowi i detaliście nie powodować podwójnego a nawet potrójnego finansowania obrotu dóbr. Postępując inaczej, doprowadzono do inflacji kredytowej z jej wszystkimi ujemnymi skutkami. Tak więc dla handlu detalicznego pozostaje w chwili obecnej jedynie droga kredytu towarowego w hurtowniach.

Wekse klientowskie hurtowni, pochodzące z dokonanych obrotów gospodarczych chętnie przyjmowane są przez banki, jako najwłaściwsze i najzdrowsze kredyty upłynniające. Poza tym istnieją pewne możliwości ułatwień kredytowych przez spółdzielnie branżowe — towarowe — o których mowa w p. 1 c, spółdzielnie takie, rzemieślnicze i kupieckie już istnieją i mają możność uzyskania kredytu w bankach.

Wydaje nam się celowym wystąpienie kupiectwa do Ministerstwa Skarbu w sprawie rozszerzenia podstaw kredytu dla handlu detalicznego. W pewnym stopniu leżałoby to również w interesie banków, gromadzących kapitały w postaci wkładów i lokat, gdyż klient-deponent miałby tę pewność, że w razie zachodzącej koniecznej potrzeby będzie mógł uzyskać w banku kredyt.

Przypuszczać należy, że Ministerstwo Skarbu jak i Narodowy Bank Polski odniosą się pozytywnie do ewentualnych postulatów zrzeszonego kupiectwa."

Częściowe zaniechanie wymiaru nadzwyczajnego podatku od wzbogacenia wojennego

Podajemy zainteresowanym Czytelnikom, zwłaszcza posiadającym przedmioty majątkowe na wsi, najnowsze zarządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 27 września 1946 r., dotyczące częściowego zaniechania wymiaru i poboru nadzwyczajnego podatku od wzbogacenia wojennego.

Wielu spośród mieszkańców wsi utraciło w czasie wojny domy mieszkalne i gospodarcze oraz inwentarz żywy i martwy, które zostały spalone lub uległy zaborowi w następstwie:

1. bezpośrednich działań ofenzywnych walczących armii,
2. tzw. ekspedycji karnych, przeprowadzanych przez zbrodniczego okupanta w odwecie za udział ludności w partyzantce, ewentualnie pomoc, udzielaną partyzantom, wreszcie
3. dokonywanych przez okupanta konfiskat bydła, owiec, świń i koni, w ramach akcji kontyngentowych.

Poniesione straty posiadają charakter strat wojennych. Po zakończeniu działań wojennych, a przed 30 czerwca 1945 r. wielu poszkodowanych wojną odbudowało spalone lub zbombardowane zabudowania, nabyło nowy lub uzupełniło utracony inwentarz żywy i martwy, bądź nabyło od sąsiada, na podstawie aktu kupna — sprzedaży nieruchomości budynkowe, wyrównując w ten sposób stan przedwojennego posiadania.

W myśl przepisów art. 1 i 4 dekretu z dnia 13 kwietnia 1945 r. o nadzwyczajnym podatku od wzbogacenia wojennego oraz § 8 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 27 czerwca 1945 r. w sprawie wykonania tegoż dekretu — powyższe nabycie lub wybudowanie przedmiotów majątkowych w okresie od 31 sierpnia 1939 r. do 30 czerwca 1945 r. — stanowi wzbogacenie wojenne, podlegające opodatkowaniu w granicach art. 5 dekretu.

Od wartości bowiem obiegowych tychże przedmiotów nie można potrącić spalonych lub zrabowanych przedmiotów w następstwie działań wojennych, których, jako nabytych przed 1. września 1939 r. zgodnie z przepisem ust. (2) art. 4 dekretu nie uwzględnia się.

Podstawę zatem wymiaru powinna stanowić cała wartość nabytego w miarodajnym okresie mienia bez potrącenia strat wojennych. Wobec więc wyraźnego przepisu art. 4 ust. (2) dekretu, wykluczającego jego odmiennie zastosowanie, należałoby dokończyć od powyższego wzbogacenia, wymiaru podatku.

Ministerstwo Skarbu jednakże, doceniając w pełni konieczność jak najrychlejszej odbudowy wsi, zdewastowanej działaniami wojennymi i rabunkową gospodarką okupanta — poleciło w drodze wyjątku zaniechania dokonywania

wymiaru przedmiotowego podatku od powyższego wzbogacenia pod warunkiem, że:

- a) nieruchomości budynkowe oraz inwentarz (żywy i martwy) zostały nabyte (odbudowane) w miejsce pierwotnych,
- b) wartość powyższych przedmiotów majątkowych pozostaje w granicach wartości przedmiotów pierwotnych.
- c) pierwotne przedmioty majątkowe zostały spalone lub zabrane w następstwie: bądź bezpośrednich działań

ofensywnych, walczących armii, bądź tzw. ekspedycji karnych okupanta w odwecie za patriotyczną akcją ludności, bądź wreszcie konfiskat bydła, owiec, świń i koni, dokonywanych w ramach akcji kontyngentowej.

Niedobrane z tego tytułu kwoty nadwyciecznego podatku od wzbogacenia wojennego Ministerstwo Skarbu umorzyło na zasadzie art. 35 dekretu z dnia 16 maja 1946 roku o zobowiązaniach podatkowych.

Podwyższenie podatku dochodowego dla przedsiębiorstw państwowych

Nowy dekret o podatku dochodowym stanowi w specjalnym Dziale IV, iż przedsiębiorstwa państwowe i związków samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa i majątki pozostające pod zarządem państwowym lub związków samorządu terytorialnego niezależnie od tego, czy mają odrębną osobowość prawną, jeżeli objęte są planem gospodarczym Państwa, opłacają podatek w wysokości określonej odrębnymi przepisami, które normują zasady podziału ich zysków.

Które zaś przedsiębiorstwa objęte zostały planem gospodarczym Państwa, określa Minister Skarbu w porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Planowania.

Minister Skarbu upoważniony jest do ustalenia w drodze rozporządzenia sposobu zbilansowania zysków, osiągniętych ze sprzedaży surowców, półfabrykatów i wyrobów gotowych, pochodzących z remanentów oszacowanych do bilansu otwarcia w roku 1945 po cenach niższych od rynkowych.

Wszystkie inne przedsiębiorstwa państwowe podlegają opodatkowaniu wg. Działu II dekretu z wyjątkiem przedsiębiorstw państwowych, rozliczających się centralnie ze Skarbem Państwa w ramach budżetu państwowego i wyszczególnionych w zarządzeniu Ministra Skarbu, ogłoszonym w Monitorze Polskim.

Tak więc przepisy działu IV dekretu przewidują odrębny sposób opodatkowania przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw i majątków pozostających pod zarządem państwowym, objętych planem gospodarczym Państwa.

W szczególności przepisy te przewidują, że dochodem w przedsiębiorstwach państwowych jest zysk. Zasada zatem wyprowadzania t. zw. bilansu podatkowego z bilansu kupieckiego nie ma w odniesieniu do tych podatników zastosowania.

Ministerstwo Skarbu poleciło stosować przy poborze zaliczek na podatek dochodowy z sektora upaństwowionego zasady rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 stycznia 1946 r. w sprawie obowiązku wpłacania zaliczek na podatek dochodowy, t. zn. ustalać dochód na podstawie ksiąg handlowych a gdzie to jest niemożliwe — na podstawie norm średniej dochodowości.

Stopę podatkową na I i II kwartał 1946 r. dla przemysłu kontrolowanego przez Ministerstwo Apropowizacji i Handlu, ustalono na 10 %.

Przemysł kontrolowany przez Ministerstwo Apropowizacji i Handlu wpłaca pewne sumy na Fundusz Apropowizacyjny. Wpłaty, o których mowa, mają się odbywać z zysku. Może się jednak zdarzyć w konkretnych przypadkach, że wpłata nie nastąpi w formie podziału zysku lecz w formie zapisu ksiązkowego, który będzie wpływał na zysk bilansowy.

W tym przypadku stopa 10%-wa ma być stosowana do zysku, jakiby przedsiębiorstwo osiągnęło, gdyby wspomniana wpłata nie nastąpiła.

Zagadnienie, o którym mowa, jest oczywiście istotne tylko w tych przypadkach, gdy za podstawę opodatkowania służyć będzie zysk w wysokości wynikającej z ksiąg handlowych na podstawie sporządzonych bilansów, a nie jest istotne w przypadkach, gdy na podstawie ksiąg nie można ustalić wysokości bieżącego dochodu i trzeba zastosować normy średniej dochodowości.

Jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa państwowe i pozostające pod zarządem państwowym nadzorowanym przez Ministerstwo Przemysłu, to stopę podatkową zaliczek ustalono w wysokości: 15% w pierwszym kwartale 1946 r. i 20% w drugim kwartale 1946 r.

Postanowienia te mają zastosowanie również do przedsiębiorstw przemysłu miejscowego.

W razie trudności w ustaleniu dochodu na podstawie ksiąg, normę średniej dochodowości ustalają Urzędy Rewizyjne w porozumieniu bądź z właściwymi wojewódzkimi dyrekcjami przemysłu miejscowego, bądź ze Zjednoczonymi Branżowymi, bądź też wprost z podatnikami, jeśli nie podlegają oni kontroli Zjednoczeń.

Ostatnio Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Planowania uznało za objęte w roku 1946 planem gospodarczym Państwa, a w konsekwencji — podlegające opodatkowaniu na rok podatkowy (kalendarzowy) 1946 według przepisów działu IV, dekretu następujące grupy przedsiębiorstw:

1. przedsiębiorstwa państwowe i pozostające pod zarządem państwowym objęte państwowymi zjednoczeniami przemysłowymi podległymi Centralnemu Zarządowi Przemysłu Spożywczego Ministerstwa Apropowizacji i Handlu z wyłączeniem przedsiębiorstw handlowych.
2. przedsiębiorstwa państwowe i pozostające pod zarządem państwowym objęte Centralnymi Zarządami Przemysłów Ministerstwa Przemysłu z wyłączeniem przedsiębiorstw handlowych oraz przedsiębiorstw podległych Dyrekcjom Przemysłu Miejscowego.

W związku z tym przytoczone wyżej zasady pobierania zaliczek na podatek dochodowy od podatników Działu IV nadzorowanych przez Ministerstwo Apropowizacji i Handlu oraz Ministerstwo Przemysłu należy stosować wyłącznie do wyżej podanych grup przedsiębiorstw.

Przedsiębiorstwa te powinny opłacać zaliczki na podatek dochodowy przy zastosowaniu wskazanej stopy podatku.

Pozostałe przedsiębiorstwa państwowe i pozostające pod zarządem państwowym, jako nie objęte planem gospodarczym Państwa podlegają obowiązkowi podatkowemu według przepisów Działu II dekretu o podatku dochodowym.

Przedsiębiorstwa te obowiązane są do uiszczania zaliczek miesięcznych na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 20 stycznia 1946 r. w sprawie obowiązku wpłacania zaliczek na podatek dochodowy przy zastosowaniu stopy podatku, wynikającej ze skali art. 18 dekretu; przedsiębiorstwa te pociągnięte będą do wpłacenia zaliczek w tej wysokości za czas od 1 stycznia 1946 r.

Z uwagi na to, że niektóre przedsiębiorstwa państwowe i pozostające pod zarządem państwowym, które nie są objęte planem gospodarczym Państwa, wpłacały do tej pory zaliczki na podatek dochodowy według stopy podatku dla podatników działu IV, Ministerstwo Skarbu na podstawie art. 38 ust. 3 dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o zobowiązaniach podatkowych przesunęło do dnia 15 października br. termin, od którego należy pobierać dodatek za zwłokę od różnicy między kwotą należnej zaliczki, a kwotą zaliczki dotychczas płaconej, pod warunkiem uiszczenia różnicy do wyżej wymienionego terminu (do dnia 15 października).

Jednocześnie Ministerstwo Skarbu ustaliło dla podatników Działu IV stopę podatku dochodowego na III i IV kwartał 1946 r. w wysokości:

1. dla przedsiębiorstw państwowych i pozostających pod zarządem państwowym objętych państwowymi zjednoczeniami przemysłowymi podległymi Centralnemu Zarządowi Przemysłu Spożywczego Ministerstwa Apropowizacji i Handlu z wyłączeniem przedsiębiorstw handlowych — 25%,

2. dla przedsiębiorstw państwowych i pozostających pod zarządem państwowym objętych Centralnymi Zarządami Przemysłów Ministerstwa Przemysłu z wyłączeniem przedsiębiorstw handlowych i przedsiębiorstw podległych Dyrekcjom Przemysłu Miejskiego — 20%.

W związku z podwyższeniem od III kwartału stopy po-

datku dla przedsiębiorstw wymienionych w pkt. 1. Ministerstwo Skarbu na podstawie art. 38 ust. 3 powołanego dekrety o zobowiązaniach podatkowych przesunęło do dnia 15 października 1946 r. termin, od którego należy pobierać dodatek za zwłokę od różnicy między kwotą zaliczki według podwyższonej stopy podatku a kwotą zaliczki, należnej według stopy dotychczasowej.

Poradnik księgowego

Podział zysku w przedsiębiorstwach spółkowych

II. W spółce komandytowej.

Spółkę komandytową cechuje dwojaki rodzaj spółników, komplementariusz i komandytysta, i z tym zagadnieniem związany ich udział, jako kapitał zakładowy spółki. Odnosnie stałości kapitału względnie zmiany decyduje umowa spółki. I tak umowa może powodować, że:

1. udziały spółników będą zmienne na skutek bilansowych wyników przedsiębiorstwa,
2. udział komplementariusza będzie zmienny, komandytysty natomiast stały,
3. udziały będą stałe.

W pierwszym wypadku wynik działalności przedsiębiorstwa jako zysk przyczyni się do podwyższenia udziałów, — jako strata do umniejszenia. Gdyby przez kilka lat po sobie następujących wykazywane straty spowodowały zejście kapitału własnego do zera lub salda debetowego, — wówczas spółnicy byłiby zobowiązani do jego właściwej korekty drogą dalszej wpłaty gotówkowej albo ujawnienia księgowego zobowiązania przy pomocy rachunku prywatnego spółników.

Drugie umowne zastrzeżenie wpływa na ciągłą zmianę stosunku udziału komplementariusza do komandyty. Jeżeli między innymi zachowany zostanie warunek stałego oprocentowania udziału, wtenczas pozycja dochodowości nakreśli się korzystniej dla komplementariusza. Przypadającą część zysku dla komandyty zapisujemy na jego konto specjalne pod „Różni wierzyciele”, które ulegnie wyrównaniu po podjęciu sumy, jako przypadającej części zysku w gotówce.

W ostatnim wypadku księgujemy podzielony zysk na dobro specjalnego konta udziałowców, nie naruszając kapitału.

Umowa może ponadto zawierać wysokość udziałów większą, aniżeli faktycznie wniesiony wkład spółników do przedsiębiorstwa. To znaczy dany spółnik zobowiązuje się w określonym terminie różnicę wpłacić, albo za obopólną zgodą niewpłacona suma uwzględniona zostanie przy ostatecznym podziale zysku z minionego okresu gospodarczego.

Przykład: Komplementariusz „A” wpłaca udział w wysokości zł 60.000,—, komandyta zaś deklaruje udział w wysokości zł 40.000,—, wpłacając zł 30.000,— z tym, że brakującą różnicę potrąci się od przypadającego mu zysku w końcu roku gospodarczego. Ponadto spółnicy ustalają oprocentowanie udziałów na 4%, pozostałą sumę czystego zysku podzielić w stosunku 3:1. Komplementariusz pobrał złotych 10.000,—.

Obliczenie i podział wyniku gospodarczego za miniony okres.

Suma składników majątkowych	200
Nieuiszczony udział komandyty	10
	210
Zobowiązania przedsiębiorstwa	80
	130
Kapitał początkowy	100
Zwiększenie majątku	30
Plus pobrane na potrzeby prywatne przez spółnika „A”	10
	40
Czysty zysk	40
Mniej 4% oprocentowanie od zł 90.000	3,6
Do podziału w stosunku 3:1	36,4
Z tej sumy przypada na spółnika „A”	27,3
„ „ „B”	9,1

Układ kapitału przy zmiennym kapitale:

	Udział		
	komplement.	komandyt.	Razem
	A	B	
Kapitał początkowy	60	40	100
4% oprocentowanie	2,4	1,2	3,6
Reszta udziału w zysku	27,3	9,1	36,4
	89,7	50,3	140
Mniej podjęcia na potrzeby prywatne	10	—	10
Mniej wyrównanie do udziału komandyt.	—	10	10
Kapitał końcowy	79,7	40,3	120

Gdyby udziały spółników nie miały ulegać zmianie, wówczas bilans końcowy przedstawiałby się jak poniżej:

Bilans zamknięcia

Suma składników majątkowych	200	Zobowiązania	80
		Udział spółnika „A”	60
		Udział spółnika „B”	40
		Rk. Prywatny sp. „A”	19,7
		Rk. Prywatny sp. „B”	0,3
	200		200

III. Spółka cicha.

Miano spółnika cichego określa wyraźnie art. 682 Kodeksu handlowego, który mówi: „Kto jako spółnik uczestniczy wkładem w przedsiębiorstwie kupca, prowadzonym przez tegoż w imieniu własnym jest spółnikiem cichym.”

Spółnik cichy jest obowiązany jedynie do wniesienia wkładu. Nie ma on natomiast żadnych obowiązków w stosunku do kupca czy też w stosunku do jego wierzycieli. Wysokość udziału w zyskach cichego spółnika określa umowa, która może zawierać klauzulę zupełnego zwolnienia tegoż spółnika od udziału w stratach. Gdyby na skutek wykazywanych strat udział cichego spółnika doznał uszczerbienia, wówczas kupiec jest zobowiązany w następnym korzystnym okresie gospodarczym udział ten uzupełnić z osiągniętego czystego zysku. Udział cichego spółnika jest w zasadzie stały i z tej przyczyny przypadającą część czystego zysku zapisuje się na oddzielne konto do jego dyspozycji. Technika księgowania podziału samego zysku nie przedstawia w tej formie spółki żadnej trudności — tym bardziej że udział cichego spółnika jest zwykłym oprocentowaniem wniesionego kapitału do przedsiębiorstwa bardzo często na określony czas umową.

IV. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Ten rodzaj spółki ma charakter osobowości prawnej i podlega między innymi obowiązkowi zarejestrowania w Sądzie Rejestrowym. Po myśli Kodeksu handlowego (art. 159 § 2) kapitał zakładowy winien wynosić przynajmniej dziesięć tysięcy złotych, obecnie zaś na terenie okręgu Sądu Apelacyjnego w Poznaniu wymaga się kapitał co najmniej zł 100.000,—, co ma też słuszne uzasadnienie.

Podział zysku w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością dokonuje się w stosunku do posiadanych udziałów. Jeżeli umowa spółki lub jednogłośnie wszyscy udziałowcy postanowią może poszczególny spółnik otrzymać dodatkowe wynagrodzenie z wykazanego zysku spółki.

Zarząd spółki pobierać może wynagrodzenie, które jako wydatek przedsiębiorstwa jest kosztem potrącalnym od dochodu brutto pod warunkiem, że wynagrodzenie to nie przewyższy sumy 15% kapitału zakładowego. Tego rodzaju norma obowiązywała do roku 1945 włącznie, — obecnie brak w tej sprawie właściwych wytycznych.

Niezależnie od podziału czystego zysku między spółników walne zgromadzenie może postanowić odprowadzenie pewnej sumy z tegoż zysku na utworzenie rezerwy kapitałowej, tantiem, renumerację lub inne cele o charakterze społecznym. Tworzenie funduszu rezerwowego ma ten plus, że na wypadek zaistnienia strat bilansowej dysponujemy pokryciem po przez to konto. Gdyby rezerwy nie wystarczyły na pokrycie powstałych strat wówczas udziałowcy są zobowiązani do dopłat celem zachowania wysokości kapitału po myśli umowy spółki. Zysk względnie strata bilansowa musi być w sprawozdaniu rachunkowym oddzielnie uwiidoczniona. Przeksięgowanie natomiast następuje dopiero w nowym okresie gospodarczym po uchwale walnego zgromadzenia spółników w jaki sposób należy wynik rozprwadzić.

Przykład podziału zysku.

Sprawozdanie rachunkowe wykazuje za miniony rok gospodarczy czysty zysk spółki w wysokości zł 150.000,—. Po zbadaniu zamknięcia ksiąg przez organa rewizyjne zgromadzenie spółników uchwaliło następujący podział:

1. 10% zysku bilansowego na fundusz rezerwy 15.000,—
 2. do podziału między spółników w stosunku procentowym do udziału 80.000,—
 3. tytułem tantiemy i renumeracji 15.000,—
 4. na cele społeczne 30.000,—
 5. fundusz dyspozycyjny zarządu 10.000,—
- Razem 150.000,—

Przeksięgowanie:

Bilansowy zysk z roku

Fundusz Rezerwowy	15.000,—	Bilans otwarcia	150.000,—
Zysk do podziału	80.000,—		
Tantiema i renumer.	15.000,—		
Cele społeczne	30.000,—		
Fundusz dyspoz.	10.000,—		
==	150.000,—	==	150.000,—

Cele społeczne	
Bilans	
zysk	30.000,—
Zysk do podziału	
Bilans	
zysk	80.000,—
Fundusz rezerwowy	
Bilans	
zysk	15.000,—
Tantiema i renumeracja	
Bilans	
zysk	15.000,—
Fundusz dyspozycyjny	
Bilans	
zysk	10.000,—

Poszczególne konta (za wyjątkiem Rk. Funduszu rezerwowego) będziemy obciążać z chwilą wypłat.

Na tym miejscu na szczególne podkreślenie zasługuje obowiązek prowadzenia księgi protokołów zebrań udziałowców — nawet i w tym wypadku, gdy skład spółników jest dwuosobowy. Protokoły te winny dokładnie ilustrować wszelkie postanowienia udziałowców jako dodatkowe poza zawartą umową.

V. Spółka akcyjna.

Współczesne życie gospodarcze dostosowane do potrzeb ogółu społeczeństwa w zasadzie wyeliminowało dalsze istnienie tego rodzaju przedsiębiorstw. Istniejące jeszcze po dzień dzisiejszy spółki akcyjne należą do wyjątków. Ograniczamy się przeto do ogólnej uwagi na ten temat, że jest to rodzaj przedsiębiorstwa kapitalistycznego o szerszym zakresie osobowości prawnej w porównaniu ze spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Kwestia podziału zysku bilansowego nie odbiega z tej przyczyny od wyżej omówionego w pkt. IV. z pewnymi możliwymi drobnymi zmianami, które nie mają zasadniczego wpływu ani na tok uchwały podziału, ani też na bieg technicznego przeksięgowania.

mgr M. Nowicki.

Przedsiębiorstwa i zajęcia należące do rzemiosła

I.

Poniżej podajemy w porządku alfabetycznym wykaz przedsiębiorstw i zajęć, które według art. 142 prawa przemysłowego z dnia 7. VI. 1927 r., Dz. Ust. Nr. 53. poz. 468 (ze zmianami) należą do rzemiosła i których samoistne prowadzenie uzależnione jest od pozwolenia ze strony władzy przemysłowej I instancji, wydanego we formie bądź to karty rzemieślniczej, bądź koncesji. W wykazie tym uwzględniamy wszelkie zmiany i uzupełnienia, dokonane do chwili obecnej, z objaśnieniami ministerialnymi, przy czym skrót „M. P. H.” oznacza Ministerstwo Przemysłu i Handlu (nazwa przedwojenna). Skrót „Instr.” oznacza Instrukcję Ministerstwa Przemysłu i Handlu dla władz przemysłowych I i II instancji z dnia 12 lipca 1938 r., wydaną we formie drukowanej broszurki, a obecnie na ogół nieznaną. Wreszcie skrót „M. P. H. 1947” oznacza wyjaśnienie Ministerstwa Przemysłu, Departamentu Rzemiosł i Przemysłu Ludowego, z początku roku 1945 (bez bliższej daty).

1. Bandażownictwo.

Obejmuje ono m. in. wyrób pasów brzusznych, wyrób protez oraz wyrób wkładek (M. P. 1945).

2. Bednarstwo.

W zakres bednarstwa wchodzi wyrób: kadzi winnych, beczek, balii, naczyń bednarskich, bednarstwo artystyczne, wyrób kadzi piwnicznych (M. P. 1945).

3. Białoskórnictwo.

Patrz uwagi pod „Garbarstwo”.

4. Bieliźniarstwo.

Uznane jako odrębna gałąź rzemiosła rozp. M. P. H. z dnia 23 VI 1936 r. (Dz. Ust. Nr 49, poz. 356).

W zakres bieliźniarstwa wchodzi wyrób wszelkiego rodzaju białej odzieżowej, nocnej i dziennej, damskiej, męskiej i dziecięcej, białej pościelowej, stołowej i kąpielowej, kap i firanek z materiałów bawełnianych, lnianych, zefirowych, popelinowych, flanelowych oraz jedwabnych. Wyrób „szlafroków”, piżam itp. również wchodzi w zakres bieliźniarstwa. (Instr.).

5. Blacharstwo.

Blacharze mają również prawo krycia dachów blachą, jakkolwiek praca ta wchodzi w zakres dekarstwa (M. P. H. 6 III 1934 r. Nr. P. A. 123).

Integralną część rzemiosła blacharskiego stanowią wszelkie roboty z blachy, mające na celu zabezpieczenie budynków od wpływów atmosferycznych, jak wykonywanie rynien, rur deszczowych, kominowych okapów i podrynien, kolan obiegowych, wylotnych rur spadowych, kominów do odpływu powietrza, redukcji do żeliwnych rur kanalizacyjnych, zbiorników do rynien, krycia gzymsów, parapetów okiennych i murów ognio-wych, łączenie pokrycia dachów z murem szczytowym, obróbki kominów świetlnych, okien dachowych, krajników wszelkich budowlanych ornamentacyj blaszanych, oraz ich naprawa i konserwacja (M. P. H. 26 III 1937 r. Nr. P. R. 1/6).

6. Brązownictwo.

Patrz uwagi pod „Grawerstwo”.

7. Brukarstwo.

Uznane za odrębną gałąź rzemiosła rozp. M. P. H. z dnia 21. III. 1936 r. (Dz. Ust. Nr. 26, poz. 222). Obejmuje ono wykładanie dróg i ulic płytami kamiennymi, drewnianymi oraz klinkierem.

Przemysłem wolnym a nie rzemiosłem brukarskim jest wyrób kostek brukowych, krawężników przydrożnych itp. w kamieniołomach (M. P. H. 26. III. 1937 r. Nr. P. R. 1/37).

8. Chemiczne czyszczenie i farbowanie tkanin i odzieży, farbowanie skórek futrzanych.

Brzmienie ustalone rozp. M. P. H. z dnia 23. VI. 1936 r. (Dz. Ust. Nr 49, poz. 356).

9. Cholewkarstwo.

Co do uprawnień cholewkarzy w zakresie „wałkarstwa” patrz „Garbarstwo”.

10. Ciesielstwo.

Do ciesielstwa należy również sztachciarstwo (M. P. 1945).

11. Cukiernictwo.

Produkcja lodów wchodzi w zakres cukiernictwa. Posiadający jednak uprawnienie przemysłowe na restaurację, jadalnię, kawiarnię, podawanie chłodziw mogą wyrabiać i sprzedawać lody, lecz wyłącznie tylko swoim konsumentom. Przedsiębiorstwa sprzedające lodów powinny zaopatrywać się w towar w wytwórniach lodów, tj. u cukierników. Sprzedaż lodów sposobem określonym wymaga licencji w myśl art. 45—59 ustawy przemysłowej, natomiast nie wymaga karty rzemieślniczej na cukiernictwo. Kandyzowanie owoców oraz wyrób cukierków i czekoladek wchodzi w zakres cukiernictwa. (Instr.).

Wypiek pierników należy zdaniem naszym praktycznie również do rzemiosła cukierniczego, wobec czego wyszczególnienie „piernikarstwa” jako odrębną gałąź rzemiosła było zupełnie zbędnym.

12. Czapnictwo.

Wyrób czapek cywilnych i mundurowych. (M. P. 45).

13. Dekarstwo.

Obejmuje ono pokrywanie dachów blachą, dachówką, łupkiem lub papą.

Przemysł smołowania dachów nie jest przemysłem rzemieślniczym w rozumieniu prawa przemysłowego, gdyż nie jest wymieniony w art. 142 tego prawa (M. P. H. 18. IX. 1929 r. Nr. P. A. 3185).

Pokrywanie dachów gontami jest również jednym z rodzajów dekarstwa, stanowi zatem rzemiosło dekarckie. (M. P. H. 31. XII. 1928 r. Nr. P. D. 2869).

Płyty eternitowe i azbestowo-cementowe do krycia dachów są rodzajem dachówki, a zatem krycie dachów takimi płytami wchodzi w zakres rzemiosła dekarckiego i wymaga posiadania karty rzemieślniczej na dekarstwo (M. P. H. 15. III. 1937 r. Nr. P. R. 1/37).

14. Fotografowanie.

W sprawie fotografowania sposobem określonym „a la minute” M. P. H. okólnikiem z dnia 17. VII. 1928 r. (Nr. P. A. 1878) wyjaśniło, że dokonywanie sposobem określonym zdjęć fotograficznych tzw. „a la minute”, bez retuszowania nie jest rzemiosłem w rozumieniu art. 142 prawa przemysłowego, lecz należy do kategorii drobnych świadczeń natury przemysłowej w rozumieniu pkt. 3 art. 45 tego prawa. Z uwagi na to, od ubiegających się o licencję na oznaczony przemysł nie należy wymagać przedstawienia dowodu uzdolnienia zawodowego, przepisano dla przemysłu rzemieślniczego.

Okólnikiem z dnia 4 lipca 1930 r. (Nr. P. A. 2137) M. P. H. wyjaśniło, że wyżej cytowany okólnik z dnia 17. VII. 1928 r. (Nr. P. A. 1878) ma zastosowanie do wszystkich zajmujących się zawodowo fotografowaniem migawkowym na ulicach i placach publicznych, chociażby nawet dany uliczny fotograf nie przenosił się często z miejsca na miejsce, lecz stale zatrzymywał się na jednym miejscu w parku, na placu czy ulicy. Dopiero, gdyby wskazany przemysłowiec postawił (np. za zgodą odnośnej władzy gminnej) na danym placu urządzenie do stałego ulokowania swego przedsiębiorstwa, względnie umieścił to przedsiębiorstwo w istniejących już tam urządzeniach (budynku, kiosku itp.), wówczas odnośne przedsiębiorstwo będzie już przemysłem ze

stałą siedzibą, wymagającym, jako rzemiosło, wykazania dowodu uzdolnienia względnie uzyskania zwolnienia z art. 146 prawa przemysłowego (dyspensy przemysłowej).

W sprawie fotografowania przechodniów na ulicach specjalnym aparatem, przeznaczonym do taśmy filmowej (zdjęcia filmowe), M. P. H. okólnikiem z dnia 28. VIII. 1930 r. (Nr. P. A. 2519) wyjaśniło, że tej formie czynności również brak znamion przemysłu rękodzielniczego, objętego art. 142 prawa przemysłowego; w konsekwencji powyższego należy w tych wypadkach stosować nadal przepisy, dotyczące przemysłu okrężnego (dział III prawa przemysłowego).

W sprawie wykonywania czynności fotograficznych przez zakłady sprzedaży artykułów fotograficznych wydało Ministerstwo Przemysłu i Handlu pod datą 4. VII. 1930 r. (Nr. P. A. 2137) reskrypt, w którym orzekło, że przedsiębiorstwa te przekraczają swój właściwy zakres uprawnień, jeżeli wykonują bez posiadania karty rzemieślniczej na fotografowanie, zarobkowe czynności wywoływania, kopiowania i retuszu klisz i błon oraz powiększania pozytywów, wchodząc niewątpliwie w zakres rzemiosła fotograficznego. Wobec powyższego — zaznacza Ministerstwo — tylko te przedsiębiorstwa sprzedaży aparatów i przyborów fotograficznych mają prawo bez posiadania karty rzemieślniczej wykonywania nadal robót fotograficznych, które zajmowały się tymi czynnościami jeszcze przed wejściem w życie nowego prawa przemysłowego z dnia 7. VI. 1927 r. (prawa nabyte).

Dalsze wyjaśnienie w sprawie fotografów ulicznych wydało M. P. H. pod datą 7. V. 1936 r. (Nr. P. A. III. 1/7). Ma ono brzmienie następujące:

„1. Osoby trudniące się dokonywaniem sposobem określonym zdjęć fotograficznych systemu tzw. „a la minute” bez retuszowania, powinny posiadać licencję na prowadzenie przemysłu okrężnego, nie potrzebują natomiast posiadać karty rzemieślniczej.

Obowiązek uzyskania karty rzemieślniczej dotyczy wymienionych osób dopiero wtedy, gdy umieszczą one swe urządzenia w budynku, kiosku stałym itp. celem zainstalowania na stałe. Wówczas przemysł nabiera charakteru przemysłu ze stałą siedzibą i jako taki nie może być prowadzony na podstawie licencji.

2. Osoby trudniące się zawodowym dokonywaniem w celach zarobkowych na własny rachunek i we własnym imieniu ulicznych zdjęć fotograficznych aparatami systemu „Leica” lub podobnego, powinny posiadać na prowadzony przemysł kartę rzemieślniczą (na fotografowanie). Przemysł prowadzony przez wymienione osoby jest przemysłem ze stałą siedzibą i nie wymaga dodatkowego posiadania licencji.

3. Osoby trudniące się zawodowo dokonywaniem ulicznych zdjęć fotograficznych aparatami systemu „Leica” lub podobnego na rachunek przedsiębiorstwa fotograficznego i w jego imieniu, nie są przemysłowcami w rozumieniu prawa przemysłowego, a co zatem idzie, nie potrzebują posiadać żadnego uprawnienia przemysłowego.

Osoby te należy traktować jako pracowników (operatorów) zakładów fotograficznych, w których imieniu dokonywują zdjęć i co najwyżej możnaby wymagać na podstawie lokalnych zarządzeń porządkowych posiadania przez nie uwierzytelnionego odpisu karty rzemieślniczej posiadanej przez pracodawcę, oraz jego upoważnienia do dokonywania zdjęć w jego imieniu i na jego rachunek”.

W. G.

Handel zagraniczny

CZECHOSŁOWACJA.

W Czechosłowacji stworzony został Centralny Związek Przemysłu Czechosłowackiego, który zreszta przedsiębiorstwa przemysłowe państwowe, prywatne i spółdzielcze. Przedsiębiorstwa przemysłowe podzielone są według branż na 21 grup ekonomicznych. W sprawach ogólnych należy się kierować do Centralnego Związku Przemysłu Czechosłowackiego pod adresem: La Fédération Centrale de l'Industrie tchechoslovaque Praha II Příkopy 14 tel. 266-51. Sprawami handlu zagranicznego zajmuje się Sekcja Eksportowa wymienionego Związku, która pośredniczy w nawiązywaniu kontaktów z centralnymi urzędami czechosłowackimi i grupami ekonomicznymi Centralnego Związku.

W sprawach dot. Słowacji należy się zwracać do Słowackiego Związku Centralnego w Bratisławie, Goethego 4, które ułatwia nawiązanie kontaktu z przedsiębiorstwami przemysłowymi i innymi organizacjami ekonomicznymi w Słowacji.

POLSKA NA MIĘDZYNARODOWYCH TARGACH W PRADZE (15. 9. DO 22. 9. 46).

W Pradze odbyły się we wrześniu Międzynarodowe Targi, w którym wzięła udział również Polska. Organizację stoiska polskiego Ministerstwo Żegl. i Handlu Zagranicznego powierzyło Międzynarodowym Targom Poznańskim, które organizowały wszystkie dotychczasowe imprezy zagraniczne, urządzając stoiska polskie na Targach w Lyonie, Paryżu i ostatnio w Sztokholmie. Stoisko nasze w Pradze zajmowało powierzchnię ca 260 mkw., wszelkie eksponaty przewieziono bezpośrednio ze Sztokholmu gdzie odbywały się Targi w sierpniu.

Mimo braku czasu na przygotowanie eksponatów i przeprowadzenie przez organizatorów odpowiednich studiów rynku czeskosłowackiego, występ polski w Targach Praskich należy uważać za udany, a propagandowo stoisko polskie w zupełności wypełniło swe zadanie. Wystawione eksponaty przemysłu węglowego, metalowego (wannы emaliowane, wodomierze, maszyny włókiennicze, rury, okucia budowlane do drzwi i okien, śruby), włókienniczego, (tkaniny wełniane, jedwabie, aksamity) porcelanowego, ceramicznego, szklanego, wzbudziły ogólne zainteresowanie. Również przemysł spożywczy (przetwory owocowe, owoce suszone, cukierki, herbatniki) oraz wyroby przemysłu szczołkarskiego wystawiane przez Związek Gospodarczy Spółdzielni R. P. „Społem”, zainteresowały liczne rzesze zwiedzających. Przemysł piwowarski pokazał grodzkie piwo eksportowe. Poza tym wystawiono eksponaty mniejszych firm, jak: figury woskowe wyrabiane w Państwowej Wytw. Figur Woskowych w Gostyniu, obuwie skórzane damskie i męskie firm warszawskich itp. Zwiedzającym Targi podobały się bardzo polskie wyroby ludowe oraz lalki artystyczne. Poraz pierwszy wystąpiły na Targach zagranicznych firmy wydawnicze, a mianowicie: Spółdzielnie Wydawnicze „Czytelnik”, „Książka” i Wiedza”.

Najlepszym dowodem celowości brania udziału przez Polskę w Targach Praskich były liczne zapytania co do możliwości przeprowadzenia transakcyj. Dotyczyło to głównie przemysłu włókienniczego, metalowego i szczołkarskiego. Zainteresowane importem z Polski były przede wszystkim firmy czeskie, szwajcarskie, dunskie, rumuńskie, angielskie i jugosłowiańskie. Ogółem zanotowano 211 zgłoszeń importerów.

Opł. pocztowa ulszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Willak, Poznań Kantaka 10

Nadmienić należy, że oficjalne koła czesko-słowackie wykazały duże zainteresowanie polskim stoiskiem, do wodom czego była wizyta czeskiego wizyta czeskiego Ministra Handlu Zagranicznego, a następnie członków Prezydium Rady Ministrów.

Prócz Polski na Targach w Pradze reprezentowane były nast. państwa: Albania, Francja, Holandia, Rumunia, Szwecja i Szwajcaria.

PALESTYNA.

Firma palestyńska posiadająca przed wojną przedstawicielstwa poważnych firm niemieckich w branży elektrotechnicznej na Palestynie, pragnęłaby objąć obecnie przedstawicielstwa firm polskich tej samej branży na Środkowy Wschód. Adres firmy palestyńskiej znajduje się w posiadaniu Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, Mickiewicza 31.

FRANCJA.

Firma francuska pragnie nawiązać stosunki handlowe z firmami polskimi. Może eksportować przetwory chemiczne, farmaceutyczne, kolonialne, wszelkiego rodzaju maszyny. Interesuje się importem nasion, papieru gazetowego, ubrań robotniczych, wyrobów bawełnianych, środków dezynfekcyjnych itd. Adres firmy znajduje się w posiadaniu Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, Mickiewicza 31.

Baterie, Latarki, Żarówki

Daimon

Przedstawicielstwo, oraz uylączna sprzedaż hurtowa

M. MIELCARSKI

Poznań, Rzeczypospolitej 8 tel. 4318

Wysyła się również za zaliczeniem pocztowym

BIURKA

Krzesta gięte, Meble szkolne

Poznańska Centrala Mebli - L. KONIECZNY

Przedstawicielstwa fabryczne

POZNAŃ, ul. 27 Grudnia 5, tel. 39-71

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P. A. P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-62, 23-65, 23-66

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja Reklamny Fr. Krajna — Spadkobiercy
Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Telefon 30-80 i oddz. Kraków, Rynek Gl. 46 —
Tel. 503 66 — Bydgoszcz, Al. 1 Maja 16
Tel. 17 66 — Teruń, ul. Mostowa 38.

Administracja: Księgarnia Willak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V - 4085
Cena numeru 15,— zł, prenumerata kwartalnie 100,— zł